

”I budgeten finns offensiva satsningar, bland annat på förorterna. Satsningarna är om än inte stora, positiva”, skriver Henrik Teleman.
Bild: Bertil Ericson/TT

Det gemensamma är demokratins grund

Demokrati kräver att alla människor får reell tillgång till de verktyg kulturen ger. Den kräver också att alla människors erfarenheter tas tillvara, skriver Henrik Teleman.

I valet i september röstade svenskarna för det gemensamma. Det gemensamma omfattar konkreta saker som hemtjänst och skola,

naturrikedomar, vatten och luft, men också språk, bilder, idéer. Där umgås vi som jämlikar och vi har tillgång till allt, av det enkla skälet att vi är människor. När det gemensamma övertas av den så kallade marknaden förändras också relationerna oss människor emellan. Vår ekonomiska potential blir det viktiga, inte jämlikheten. Vi blir kunder. När kommersialismen inmutar språk, bilder och drömmar blir det svårt att få en bild av ett annat samhälle än just det där allt köps. Men grunden för demokratin är att vi har samma rättigheter, oavsett ekonomisk potential. Det gemensamma är demokratins grund.

Efter åtta år av borgerlig stiltje inom kulturpolitiken har vi nu fått en ny kulturminister som säger att åtgärderna i kulturbudgeten ska vara demokratibärande. Ska ministern göra skillnad krävs det stora insatser jämfört med de aviserade.

Demokrati är inte en formfråga som löses med allmänna val vart fjärde år. Demokrati handlar om det reella fördelandet av makt i samhället.

Den offentliggjorda konflikten är demokratins kommunikativa grundpelare, konflikten mellan olika intressen tydliggjord i offentligheten. Bara så kan medborgarna ta ställning mellan olika sätt att se på verkligheten och hur den ska bemästras. Svaren på hur samhället ska utvecklas är inte och får inte vara förutbestämda av marknaden, av media, eller av någon politisk och förment humanistisk hegemoni.

Det är först när de icke delaktiga kräver att bli inkluderade och därmed vill förändra det etablerade jämviktsläget, som politik uppkommer på riktigt.

Uppbygglig eller inte uppbygglig, är kulturen det gemensammas salt, dess vatten, dess blodomlopp. Den skattefinansierade kulturen förser det gemensamma med ett aldrig sinande flöde av kritik, idéer, bilder och inte minst mer eller mindre gemensamma skönhetsupplevelser. Som tillhör oss alla, bara för att vi är människor.

Men demokratin kräver mer än så. Den kräver att alla människor får reell tillgång till de verktyg kulturen ger. Den kräver att alla människors erfarenheter tas tillvara.

Därför måste den professionella kulturen spridas geografiskt och socialt, också produktionen. Nya mötesplatser och relationer mellan kulturarbetare och människor måste skapas. En oproportionerligt stor del av statens kulturpengar går till stora nationella institutioner i Stockholms innerstad. Vill Stockholm ha dem kvar, låt staden vara med och betala! Så frigörs resurser.

Skapa ett nationellt projekt för deltagarkultur där institutioner från hela kulturområdet kan söka pengar. Finansiera med arbetsmarknadspengar, det ger jobb! De län som vill satsa på sina kulturkofferter måste få en ekonomisk motprestation från staten – kopplad till spridning och delaktighet.

Stimulera rörlighet, förnyelse och frihet inom kulturlivet genom att fortsätta öka stödet till fria kulturutövare, fria teatergrupper, fria utställare inom bild- och formområdet med flera. Låt också föreningar och andra aktörer söka pengar till kulturprojekt som professionella kulturarbetare deltar i. Ett brett kulturliv blir ett rikt och konstnärligt starkt kulturliv.

I budgeten finns offensiva satsningar, bland annat på förorterna. Satsningarna är om än inte stora, positiva. Under kommande år är det oerhört viktigt att departementet övervakar var satsningarna hamnar i verkligheten och på vems villkor.

Simone de Beauvoir skrev en gång: ”Vi hoppas inte längre på att bidra till att skapa historien, vi finner oss i att utstå den.” Så behöver det inte vara. Vi måste skapa ett språk om det gemensamma igen som är tillgängligt för alla och som gör det möjligt att föreställa oss ett annat samhälle. Ett jämlikt, demokratiskt och till och med hållbart samhälle.

HENRIK TELEMAN

HAR VARIT CHEF PÅ VIRSERUMS KONSTHALL OCH ARBETAR IDAG SOM FRI KONSTNÄR

 Tweeta

 Mejla [_ \(mailto:?subject=ETC-TIPS%3A%20Det%20gemensamma%20%C3%A4r%20demokratins%20grund&body=H%C3%A4r%20%C3%A4r%20en%20artikel%20ja%20vill%20tipsa%20dig%20om%3A%20http%3A//www.etc.se/debatt/det-gemensamma-ar-demokratins-grund\)](mailto:?subject=ETC-TIPS%3A%20Det%20gemensamma%20%C3%A4r%20demokratins%20grund&body=H%C3%A4r%20%C3%A4r%20en%20artikel%20ja%20vill%20tipsa%20dig%20om%3A%20http%3A//www.etc.se/debatt/det-gemensamma-ar-demokratins-grund)

 Skriv ut

HENRIK TELEMAN

Har varit chef på
Virserums Konsthall
och arbetar idag som
fri konstnär